

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט סארי ג'יוסי

תובעים

1. ניר עובד
2. רון נגרי
3. נ.ע.ר. השקעות (2000) בע"מ

באמצעות ב"כ עוה"ד גד שושני

נגד

נתבעים

1. שלמה לונדון
2. עומר ש.ל. תקשורת מקומית בע"מ

באמצעות ב"כ עוה"ד מיכאל טסלר

פסק-דין

1

2 עניינו של פסק-דין זה הוא ההכרעה בשאלה מהו שיעור חלקם של התובעים ברווחיה של
3 נתבעת מס' 2, בשים-לב, לקביעתי בפסק-הדין החלקי מיום 31.05.2016, כי הגם שיש
4 לדחות את טענת התובעים לפיה הם זכאים לחלק בנתבעת מס' 2, אין בכך כדי לאיין את
5 זכאותם לחלק מרווחיה.

6

7 על-מנת להכריע בסוגיה מונה מומחה מטעם בית משפט, דא עקא, גם לאחר הגשת חוות-
8 הדעת, קבלת תשובות הבהרה, וחקירתו של המומחה בבית המשפט, נותרו הצדדים
9 בעמדותיהם הקוטביות.

10

11

הנסיבות הצריכות לעניין:

12

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1. עובדות המקרה שבפניי פורטו בהרחבה בפסק-הדין החלקי מיום 31.05.2016, וכן בהחלטתי למינוי מומחה מיום 10.03.2019, יחד עם זאת, על-מנת להקל על הקורא, אחזור בקליפת האגוז על העובדות המרכזיות, ועל השתלשלות האירועים בהליך זה.

2. תובעים מס' 1-2, ונתבע מס' 1, היו בעלי מניות בחברה, אשר עסקה בניהול מקומונים (להלן: "הד הקריות").

בעלת מניות נוספת בהד הקריות הייתה "הפקות כל בו חיפה בע"מ" (להלן: "כל בו חיפה"), אשר עסקה אף היא בניהול מקומונים, והייתה בבעלות הוצאת עיתון הארץ בע"מ (להלן: "הארץ").

בשנת 1996, כתוצאה ממיזוג הפעילות העסקית בתחום המקומונים של החברות הד הקריות וכל בו חיפה, הוקמה חברת כל בו החדשה בע"מ (להלן: "כל בו החדשה"), אשר עסקה, בין השאר, בהפקה והפצה של מקומונים ושל לוח מודעות בשם "הלוח הבטוח".

בעלי המניות בכל בו החדשה כללו את הארץ, כל בו חיפה, תובעים מס' 1-2, נתבע מס' 1 ושני שותפים נוספים – דורון לונדון (להלן: "דורון") ושלמה תל (להלן: "שלמה").

בהתאם להסכמות שהושגו במסגרת המשא-ומתן בין הצדדים, קיבלה הארץ את מרבית המניות בכל בו החדשה.

בשנת 2000 הקימו תובעים מס' 1-2 את תובעת מס' 3, חברת נ.ע.ר השקעות (2000) בע"מ, ובמקביל העביר שלמה את אחזקותיו בכל בו החדשה לחברה אחרת שהקים בשם תל די סי בע"מ (להלן: "תל די סי").

נוכח העובדה, כי מיזוג הפעילות העסקית האמורה לא עלתה יפה ולכל בו החדשה נגרמו הפסדים כלכליים, התקיים בין בעלי המניות בכל בו החדשה הליך בוררות, וביום 04.10.2006 נחתם הסכם בין כל בו החדשה לבין בעלי מניותיה (להלן: "הסכם הזכיינות").

במסגרת הסכם הזכיינות נקבע בין השאר, כי פעילות המקומונים תוצא מתוך כל בו החדשה בדרך של זכיינות, ואילו פעילות הלוח הבטוח תיוותר בה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

הבעלות במקומונים נשארה בידי כל בו החדשה ואילו הזכיינות קיבלו על עצמן רק את הזכות לנהל ולהפיץ את המקומונים, תמורת תשלום דמי ניהול.

כמו-כן נקבע, כי הזכות לנהל את המקומונים שבבעלות כל בו החדשה תתחלק בין שתי קבוצות: "קבוצת הארץ" ו"קבוצת נער החדשה". קבוצת הארץ הוגדרה בהסכם הזכיינות ככוללת את הארץ ורשת שוקן, ואילו קבוצת נער החדשה הוגדרה בהסכם הזכיינות ככוללת את תובעת מס' 3, לונדון ודורון. לתל די סי לא הוענקו זכויות באף אחת מהקבוצות שנוכרו לעיל.

במסגרת הסכם הזכיינות נכתב, כי על הצדדים למסור הודעה על הפעלתו של הסכם הזכיינות.

ביום 31.10.2006 הודיעו תובעת מס' 3, נתבע מס' 1, דורון ותל די סי על הפעלתו של הסכם הזכיינות. לאחר מכן החלו תובע מס' 1 ונתבע מס' 1 לנהל משא-ומתן באשר לאופן הפעלת הזכיינות מטעמם, תחת קבוצת נער החדשה.

במהלך חודש ינואר 2007 ייסד נתבע מס' 1 את נתבעת מס' 2, עומר ש.ל. תקשורת מקומית בע"מ, בה הוא משמש כבעל מניות והמנהל הרשום היחיד. באמצעות חברה זו ניהל נתבע מס' 1 את המקומונים מושא המחלוקת.

3. בהחלטה מיום 31.05.2016, קבעתי, כי על אף שהצדדים ניהלו משא-ומתן בנוגע לתנאי ההסכם הראשון, אין כל ראיה לפיה תובע מס' 1 קיבל את הצעתו של נתבע מס' 1, והחליט להתקשר עמו בהסכם הראשון, שכן בין הצדדים נותרו נושאים פתוחים אשר לא לובנו עד תום.

כמו-כן נתתי את דעתי לעובדה, כי ההסכם הראשון לא קיים, ואיש לא פעל על-פיו במשך שש השנים שחלפו ממועד כריתתו לכאורה, ועד למועד פסק-הדין החלקי, הואיל ובין היתר לא התקיימה אסיפה רבעונית של בעלי מניות, לא נחתם הסכם מלא בין הצדדים המסדיר זכות סירוב ראשונה ומנגנון לפתרון סכסוכים, תובע מס' 1 לא קיבל מניות בנתבעת מס' 2, ואף לא קיבל את הרווחים מעסקי הזכיינות האמורים.

נוכח כל האמור לעיל, קבעתי, כי לא השתכלל בין הצדדים חוזה מחייב בדמות ההסכם הראשון.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1

2 עוד ובנוסף נקבע בפסק-הדין החלקי, כי ההסכם השני לו טען נתבע מס' 2 לא הוכח ותוכנו
3 אף סותר את האמור בהסכם הזכיינות, המסמך היחיד במסגרתו העלו הצדדים את רצונם
4 המשותף עלי כתב, ואשר תוכנו אינו שנוי במחלוקת.

5

6 הגם שלא עלה בידי מי מן הצדדים להוכיח, כך קבעתי, כי נכרת הסכם מחייב שקבע את
7 תנאי הפעלת המקומונים ואופן חלוקת הרווחים, הרי שנוכח תוכנו של הסכם הזכיינות
8 שכאמור כבר לעיל, אינו שנוי במחלוקת, וההודעה מיום 31.10.2006 אותה מסרו התובעים
9 ונתבע מס' 1, שאישרה את הפעלת הסכם הזכיינות, מצאתי לקבוע, כי התובעים זכאים
10 לרווחים מעסקי הזכיינות במקומונים, שנתבע מס' מנהל כעת באמצעות נתבעת מס' 2.

11

12 פסק-הדין החלקי הותיר את ההכרעה בדבר שיעור חלקם של התובעים ברווחים למועד
13 מאוחר, יחד עם זאת נדחתה בקשת התובעים לפסוק להם סעד כספי על-פי 72.16%
14 מנתבעת מס' 2, הואיל ולא עלה בידם להוכיח זכאות זו.

15

16 משמע, טענת התובעים לפיה הם זכאים לחלק בנתבעת מס' 2 נדחתה, אך בד-בבד, קבעתי,
17 כי אין בכך כדי לאיין את זכאותם לחלק מרווחי המקומונים, זאת נוכח שותפותם בנער
18 החדשה, אשר לה זכויות בכל בו החדשה. בשים-לב לקביעה זו, הוריתי לנתבעים למסור
19 לידי התובעים דין-וחשבון על הכנסותיהם מן המקומונים, מבלי לקבוע מסמרות בשיעור
20 חלקם של התובעים ברווחים האמורים.

21

22 4. על פסק-הדין החלקי הגישו הנתבעים ערעור לבית המשפט העליון, וכן בקשה לעיכוב ביצוע
23 פסק-הדין.

24

25 בהחלטה מיום 24.7.2016 עוכב ביצוע הצו למתן חשבונות עד להחלטה אחרת, והתובעים
26 התבקשו להגיש תגובה לבקשה לעיכוב ביצוע.

27

28 למקרא טיעוני הצדדים, ובין היתר נוכח טענת התובעים, כי ראוי לדון בטענות האמורות,
29 רק לאחר קביעת הסכום אותו על הנתבעים לשלם לתובעים, התעוררה שאלה בדבר דרך
30 ההשגה על ההחלטה.

31

32 ביום 10.08.2016 העבירה כב' השופטת ד. ברק-ארז סוגיה זו הועברה להכרעתה של כב'
33 הרשמת ל. בנמלך, והצדדים התבקשו להגיש עמדתם בשאלת סיווג ההחלטה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1
2 ביום 22.12.2016 קבעה כב' הרשמת ל. בנמלך, כי לנתבעים לא הייתה נתונה זכות ערעור
3 על ההחלטה כלפיה הופנה ההליך, כי פסק-הדין החלקי מהווה הלכה למעשה החלטה
4 אחרת.
5 עוד נקבע, כי בפסקה 5, כי הערעור נמחק, וכי " למען הסר ספק יובהר כי אין במסקנה זו
6 כדי למנוע מן המערערים להגיש בקשה למתן ארכה להגשת בקשת רשות ערעור על
7 ההחלטה (ויצוין כי במסגרת ההליך דגן לא עתרו המערערים למתן ארכה כאמור, ולו
8 לחלופין), ובקשה כזאת, אם תוגש, תבחן לגופה" – בקשה מעין זו לא הוגשה.
9
10 5. בהחלטתי מיום 10.03.2019 נקבע, כי התובעים אינם זכאים לפיצוי בגין נזק לא ממוני,
11 בשל התנהלותם, לרבות העובדה, כי הם לא פעלו על-מנת להגיע להסדר מוסכם, ולא
12 עמדו על זכויותיהם במשך השנים.
13
14 בנוגע לשאלה, מה שיעור הרווח לו זכאים התובעים בהיעדר הסכם בין הצדדים, לאור
15 שותפותם בנער החדשה, אשר לה זכויות בכל בו החדשה, הוגשו חוות-דעת מטעמם של שני
16 הצדדים.
17
18 מן העבר האחד בחוות-הדעת של המומחה מטעם התובעים, רוי"ח חמצני, לא הייתה כל
19 התייחסות לשאלה מהם אבני-הבוחן הרלוונטיים לשם חישוב אחוזי הרווח המגיעים
20 לתובעים, בהיעדר הסכם בין הצדדים, ולא מצאתי תימוכין לטענת התובעים, לפיה
21 זכאותם מגיעה ל- 72.18%.
22
23 מנגד, ד"ר מופקדי, המומחה מטעם הנתבעים, טען, כי חישוב שיעור אחוזי הרווח המגיעים
24 לתובעים, עשויים להיגזר מגובה ההשקעות והסיכונים שלקח כל אחד מן הצדדים,
25 ובתרומתם לחברה העוסקת בניהול המקומונים ולהשאת רווחיהם.
26
27 הגם שמצאתי, כי אבני-הבוחן המנחים אותם ציין המומחה מטעם הנתבעים אכן נכונים,
28 קבעתי, כי חוות-דעת המומחים, מטעם שני הצדדים, אינן מהימנות בעיניי הואיל והן היו
29 רצופות אי-דיוקים מהותיים, וכי לא עמדו בפני התובעים מלוא המסמכים אותם הם
30 ביקשו מן הנתבעים, ואף היו זכאים לקבלם.
31
32 נוכח האמור לעיל, ובשים-לב לפערים הגדולים בין חוות-דעת המומחים מטעם הצדדים,
33 סברתי, כי יש למנות מומחה ניטרלי ובקיא ברזי התחום מטעם בית המשפט, ולהעניק לו

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 סמכויות נרחבות לשם בחינת המחלוקות שנתגלעו בין הצדדים, תוך מתן תשומת-לב
2 מיוחדת להסדרים המקובלים בשוק בנוגע לחברות העוסקות בתחום ההוצאה-לאור, וזאת
3 על אף השלב המתקדם בו היה מצוי ההליך, והיעדרו של הסכם בין הצדדים.
4
5 לצורך כך, הוריתי לצדדים להגיש את עמדתם בנושא מינוי המומחה מטעם בית המשפט,
6 ובמידת האפשר לציין רשימה מוסכמת של מומחים מתוכה ימונה המומחה.
7
8 6. התובעים הודיעו, כי הם לא מתנגדים למינוי מומחה מטעם בית המשפט, ואילו הנתבעים
9 הותירו את ההכרעה לשיקול דעת בית המשפט. הצדדים לא הגישו רשימת מומחים
10 המקובלים על שניהם.
11
12 לפיכך, ובהמשך לאמור בהחלטה מיום 10.03.2019, הוריתי ביום 25.03.2019 על מינויו של
13 מר יגאל טולדנו, רו"ח (משפטן) (להלן: "המומחה"), על-מנת שיבחן את גובה רווחי נתבעת
14 מס' 2 מיום הקמתה ועד למועד מתן פסק-הדין החלקי ביום 31.5.2016, ויחוה-דעתו
15 בשאלת שיעור הרווחים שצריכים להשתלם לתובעים בהתחשב בסיכונים, ההשקעות וגובה
16 האחזקות של כל אחד מן הצדדים במקומונים המנוהלים על-ידי נתבעת מס' 2.
17
18 במסגרת החלטה זו, הוריתי לצדדים להעמיד לעיונו של המומחה את כתבי הטענות על
19 נספחיהם, כולל המסמכים שהוגשו לבית משפט, את חוות-דעת המומחים מטעם הצדדים,
20 וכל מסמך אחר אותו יבקש המומחה.
21
22 בנוסף קבעתי, כי המומחה יקבל לידיו סמכויות נרחבות לעיין במסמכי נתבעת מס' 2,
23 ולדרוש מסמכים מעבר לאלה שיומצאו לו על-ידי הצדדים, ככל שהדבר יהא נחוץ לצורך
24 עריכת חוות-דעתו.
25
26 עוד ובנוסף קבעתי, כי המומחה יבדוק את הדו"חות הכספיים של נתבעת מס' 2, וכן את
27 כרטסת הנהלת החשבונות ממועד הקמת החברה ועד למועד מתן פסק-הדין החלקי ביום
28 31.05.2016, ויחוה-דעתו במחלוקות בין הצדדים, כפי שאלו עולות מחוות-הדעת
29 הקוטביות אותן הם הגישו.
30
31 בין היתר נידרש המומחה לחוות-דעתו בסוגיות הבאות:
32
33 א. ניתוח הדו"חות הכספיים אל מול רשימה שמית של עובדי החברה – כדוגמת רכיב
34 ההוצאות בגין משכורות לבכירים ועמידה על זהותם של כל אחד מהבכירים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1

2 ב. בחינת ההוצאות המקובלות בשוק ההוצאה-לאור ביחס ישיר לגודל החברה ומספר
3 העובדים המצויים בה ולטובת ייצור הכנסות החברה, כל זאת בנוגע למשתנים הבאים:
4 משכורת עורך ראשי ומנהל, משכורות הבכירים, משכורות עובדים זוטרים, נחיצות
5 הוצאות אש"ל, הוצאות משפטיות, שכירות, משרד, טלפון ודואר.
6
7 בנקודה זו נדרש המומחה לבחון האם אותן ההוצאות המפורטות בדו"חות של חברת
8 עומר תקשורת מיועדות אך לטובת ייצור הכנסותיה, או שייכות גם לחברות אחרות
9 שבבעלות נתבע מס' 1.

10

11 ג. מידת נחיצותן של אותן ההוצאות לטובת ייצור הכנסות חברה העוסקת בתחום
12 ההוצאה-לאור.

13

14 ד. בחינת שיעור ההוצאות בהן נשאה עומר תקשורת מקומית, כדוגמת דמי הזכיינות,
15 מיסים (מס חברות, מס הכנסה, מס דיבידנד).

16

17 ה. בחינת שיעור רווחי החברה – ניכוי ההוצאות הדרושות והנחוצות לחברה משיעור
18 ההכנסות, בתקופה המוגדרת.

19

20 כמו-כן התבקש המומחה לבחון את שיעור ההשקעות של כל שותף בחברה – בדגש על
21 תובעים מס' 1-2 ונתבע מס' 1, הסיכונים שעמדו לפתחו של כל אחד מן הצדדים, גובה
22 האחזקות והון-המניות של כל אחד מן הצדדים בכל בו החדשה ובנער החדשה. הדגשתי, כי
23 על המומחה לשקלל את כלל הנתונים יחדיו בראי הנתונים המקובלים בשוק ההוצאה-לאור
24 ולגזור את אחוזי הרווח המגיעים, לדעתו, לתובעים.

25

26

חוות-דעת המומחה

27

28 7. ביום 12.09.2019 הוגשה חוות-דעתו של המומחה, אשר התבססה על המסמכים
29 המשפטיים, לרבות: כתב-התביעה, סיכומים שהגישו הצדדים, החלטות ותצהירים, חוות-
30 הדעת של המומחים מטעם שני הצדדים, דו"חות כספיים מבוקרים של החברה לשנים
31 2007-2016, מאזני-בוזן וקרסטס הנהלת החשבונות לתקופה הנבדקת, הסכמים מהותיים,
32 לרבות: הסכם זכיינות, הסכמי שכירות, הסכמי רכבים והסכמים מול בנקים, דו"חות שכר
33 עובדים לשנים 2007-2016, מכתב רואי-החשבון לעניין ביקורת רשויות המס, וכן דו"חות
34 ונתונים נוספים, לרבות: מידע שנמסר בעל-פה מן הצדדים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 תמצית הממצאים שעולים מחוות-דעתו של המומחה, היא זו:
2 נתבעת מס' 2 התאגדה בינואר 2007, ומאז הפסקת פעילותה, בפברואר 2018, מניותיה
3 הוחזקו במלואן על-ידי נתבע מס' 1, ותחום עיסוקה היה תקשורת ועיתונות מקומית.
4 במסגרת פעילות זו הפיקה והוציאה-לאור נתבעת מס' 2, אחד עשר עיתונים מקומיים
5 ומוספים מסחריים ופרסומיים באזור הקריות, הגליל-המערבי, נצרת, העמקים והשרון.
6 מסקירת הסביבה העסקית, עולה על-פי חוות-הדעת, כי בשני העשורים האחרונים עוברת
7 העיתונות המודפסת שינוי עמוק, שאחת הסיבות לה נטועה בהתחזקות המדיה הדיגיטלית
8 והאינטרנט. אחד מן המאפיינים של שינוי זה הוא צמצום החשיפה לעיתונות המודפסת,
9 והקושי של העיתונות היומית להתמודד עם המשמעויות הכלכליות של שינוי זה. מצבם של
10 המקומונים, כך אליבא דמומחה, שונה במידת-מה, והם נפגעו פחות מן העיתונות הארצית
11 המודפסת מחדירת המדיה הדיגיטלית והאינטרנט.
12
13 עוד עולה מחוות-הדעת, כי הכנסות נתבעת מס' 2, אשר עמדו בשנת הפעילות הראשונה על
14 כ-2.4 מיליון ₪, ירדו באופן הדרגתי, במוצע של כ-2% לשנה, עד אשר הגיעו בשנת 2015
15 לרמה של 19.7 מיליון ₪. ההוצאות העיקריות של החברה כללו שכר, נייר, דפוס ועריכה,
16 ודמי-הזכיינות בסך 100 אלף שולמו מידי שנה. סך הרווח הנקי שצברה החברה בתקופה
17 שבין ינואר 2007 עד מאי 2016 עמד על 5,438 אלף ₪, וחולק לבעל המניות דיבידנד בסך
18 כולל של 1,950 אלף ₪.
19
20 המומחה ציין, כי על-פי מכתב רואי-החשבון של החברה (משרד רושנק ושות') מיוני 2019,
21 בוצעה בחברה ביקורת מס-הכנסה עבור השנים 2011-2013, וכי בביקורת לא נמצאו
22 ליקויים. עוד צוין, כי השומות לשנים 2011-2012 התקבלו כי שהוגשו, וכי לדו"ח של שנת
23 2013 הוספה הכנסה בסך 228 אלף ₪ בגין מעבר מבסיס מזומן לבסיס מצטבר.
24
25 באשר לניתוח רכיבי ההוצאות ושיעורן מן ההכנסות, וכן בחינת מידת נחיצותן לפעילות
26 העסקית, ציין המומחה, כי הרווחיות בחברה הייתה דומה למוצע בחברות פרטיות
27 בתחום באותן השנים, עת לצד הוצאות ייצור נמוכות מן המקובל בענף, נבעו לחברה
28 הוצאות שכר גבוהות מן המקובל.
29
30 כמו-כן ציין המומחה בחוות-דעתו, כי ההוצאות המשרדיות בחברה היו גבוהות יחסית
31 לחברות המדגם. בנוסף, יודגש, כי סך ההתאמות שביצע המומחה לרכיבי הוצאות
32 המנהלה, לרבות הוצאות שכירות, כרטיסי אשראי, והוצאות משפטיות בגין סעיפים
33 שהוערכו כ"לא עסקיים" הסתכמו בכ- 1,400 אלף ₪ לאורך כל התקופה הנבדקת.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1

2 בהמשך, ניתח המומחה את מצבת העובדים והוצאות השכר, תוך השוואתן למקובל בענף,
3 עת קבוצת ההשוואה כוללת 18 חברות מענף המסחר והשירותים, ומבוסס בעיקר על כוח-
4 אדם. ממצאי הבדיקה האמורה זיהו התאמה מתבקשת (הפחתה) בהוצאות שכרו של נתבע
5 מס' 1 בסך של 600 אלף ₪ למשך כל התקופה הנבדקת, גם בשים-לב לדעתו של המומחה,
6 לפיה נתבע מס' 1 חילק את זמנו לפי 70% בנתבעת מס' 2, ו-30% בעסקיו הנוספים בשיעור
7 של מחצית בכל אחד מהם.

8

9 כמו-כן זיהה המומחה התאמה מתבקשת (הפחתה) בהוצאות שכרו של בנו של נתבע מס'
10 1, טל לונדון, בסך של כ-1,300 אלף ₪ במהלך כל התקופה הנבדקת, בשים-לב לדעתו של
11 המומחה, לפיה ניתן היה להסתייע בשירותים של יועץ משפטי חיצוני, ככל ששירות זה היה
12 נדרש, מעבר ליועצים שכבר שילמו להם בפועל, וטכנאי מחשבים חיצוני, אשר יסייע בביצוע
13 הפרוייקטים הנקודתיים הללו, ובמקביל להגדיל סמכויות לעובדים אחרים, ולחסוך
14 העסקת עובד במשרה מלאה.

15

16 עוד ובנוסף ביצע המומחה התאמה בסך של כ-250 אלף ₪ בגין עלות שכרם של שני עובדים,
17 אשר לטענת התובעים נשכרו לצרכים פרטיים של משפחתו של נתבע מס' 1. בבחינת שכרם
18 של כ-20 עובדים בכירים בחברה, העריך המומחה, כי ההוצאה בגינם נמצאת במתחם
19 הסבירות ביחס לנושאי משרה דומים, ובנוסף ביצע המומחה התאמה לרווח המתואם בסך
20 של כ-377 אלף ₪ בגין חבות חופשה לעובדים.

21

22 חוות-דעתו של המומחה עסקה גם בבחינת חובות לצדדים קשורים ודיבידנדים שחולקו,
23 ובמסגרתה ציין המומחה, כי יתרת החוב של החברות בבעלותו של נתבע מס' 1 כלפי נתבעת
24 מס' 2 הלכה וגדלה לאורך השנים, עד אשר הגיעה לכ-2.6 מיליון ₪ בסוף שנת 2015. עוד
25 צוין בחוות-הדעת, כי לאורך השנים חילקה נתבעת מס' 2 דיבידנדים בסך כולל של 1,950
26 ₪, וכי בשים-לב לפסק-הדין החלקי, לפיה גם התובעים זכאים לחלק מן הרווחים, יש לתקן
27 את חלוקה זו.

28

29 במקביל, כך אליבא דמומחה, לנתבעת מס' 2 נותר חוב כלפי הבנקים, אשר שמר לאורך
30 השנים 2007-2014 על רמה יציבה יחסית של כ-2,500-3,000 אלף ₪, ורק בשנת 2015 ירד
31 לרמות של 1.5 מיליון ₪.

32

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 לדעתו של המומחה, המשיכות שביצע נתבע מס' 1 לא חויבו בריבית, ואילולא ביצע את
2 המשיכות האמורות, יכול היה הלה להקטין את האשראי הבנקאי של נתבעת מס' 2 ולחסוך
3 בהוצאות ריבית עברה. מנגד, כך לדעתו של המומחה, השכר שמשך נתבע מס' 1 לאורך
4 השנים היה נמוך מן השכר הנורמטיבי. לפיכך, בשים-לב ליתרת המשיכות הממוצעות של
5 נתבע מס' 1 בכל שנה, בניכוי פערי השכר, הכנסות הריבית שהיו יכולות לנבוע לחברה, לפי
6 ריבית של פריים + 2.2%, התווספה להתאמות שבוצעו לדו"חות הכספיים, אליבא
7 דמומחה, התאמה בסך כולל של 401 אלף ₪ בגין הכנסות ריבית.
8 לדעתו של המומחה, יש לדחות את טענת נתבע מס' 1, לפיה יש לנכות מן הדו"חות הכספיים
9 את שווי כלל הזיכויים וההטבות שהתקבלו מבית-הדפוס "גרופרינט", בה שימש נתבע
10 מס' 1 בעל מניות ודירקטור משקיף, ולפיכך, המומחה לא הוציא סכומים אלו מתחשיב
11 חלוקת הרווחים.

12
13 כתוצאה מן ההתאמות, אשר הוצגו בחוות-הדעת, הרווח הנקי המתואם של נתבעת מס' 2
14 בתקופה הנבדקת גדל בכ-2,667 אלף ₪, מ-5,438 ₪ ל-8,105 ₪. בנוסף השתנו הוצאות
15 השכר, שהיוו בתחילה כ-47.8% מסך ההכנסות, וירדו ל-46.9%. הגם, כך לדעת המומחה
16 מדובר עדיין בשיעור גבוה ביחס לשיעורי חברות המדגם, הרי שדומה, כי הסיבה לפער זה
17 נעוצה במבנה הארגוני של החברה. הוצאות משרדיות, אשר היוו בתחילה כ-9.7% מסך
18 ההכנסות, ירדו אף הם ל-9%, הטווח העליון של חברות ההשוואה.

19
20 בנוגע לבחינת שיעורי השקעות השותפים, חלקם בסיכוני החברה וחלקם ברווחיה, עולה
21 מחוות-דעתו של המומחה, כי בעוד התובעים מס' 1-2, אליהם התייחס המומחה כמקשה
22 אחת הזרימו כספים בפועל לחברה, אם כהשקעה ואם כהלוואה, הרי שנתבע מס' 1 חתם
23 ערבויות אישיות. אליבא דמומחה, מדובר בסוגיה משמעותית מאוד הואיל והסיכון הטמון
24 בהשקעה פיזית גבוה יותר, ולתובעים לא הייתה ודאות, כי כספם יושב להם חזרה.

25
26 בראשית פעילותה של נתבעת מס' 2, חתמה תובעת מס' 3 על כתב-ערבות בסך מיליון ₪,
27 בהמשך בוטלה הערבות והוחלפה בסכום כספי של מיליון ₪, שהועבר כהלוואה לחשבונה
28 של נתבעת מס' 2. באוגוסט 2007 סכום זה הוחזר, כאשר מנגד התקבלו בחשבונה של נתבעת
29 מס' 2 955 אלף ₪ (כ-171 אלף אירו). סכום זה נרשם בהנהלת-החשבונות כפיקדון לטובת
30 חברה בשם "אלומה אשכולות תוכן בע"מ". המומחה ציין, כי לאורך השנים הוחזרו לתובעת
31 מס' 3 כ-580 אלף ₪, כך שבתום התקופה נותרה יתרה של 375 אלף ₪ שטרם הוחזרה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

תחשיב ההשקעות והסיכונים של נתבע מס' 2 כולל שבעה רכיבים: בנקים, שם חתם נתבע מס' 1 על "ערבות מתמדת ללא הגבלה בסכום" בינואר 2007 מול בנק לאומי, "גרופרינט" ודמי-זיכיון, שכירות חדרה, שכירות מפרץ חיפה, שכירות רכבים, חשיפה אישית, ושיעור השקעות משוקלל.

עוד ובנוסף, ציין המומחה, כי לתובעים אף לא הייתה שליטה לעניין ניהול החברה וקבלת החלטות בעניינה, בעוד שנתבע מס' 1, אשר הקים וניהל את החברה, ידע את מצבה לאשורו, וקיבל החלטות, שיביאו לאי-מימוש הערבויות עליהם חתם, לפיכך, ועל-מנת להקביל את הנתונים, שיקלל אותם המומחה, כך שרק מחצית מן הערבויות של נתבע מס' 1 הובאו בחשבון.

נוכח האמור לעיל, ועל-בסיס תחשיב הרווח הנקי המתואם של החברה בתקופה הנבדקת, ותחשיב שיעור השקעתו של כל צד, חלקם של תובעים מס' 1-2 ברווחים הוא 22%, משמע 1,751 אלף ₪. המומחה הדגיש, כי ככל שחוות-דעתו תתקבל, ויחולקו רווחים לתובעים, יש להפחית מן הסכומים תשלומי מסים בגין דיבידנד, תוך התייחסות לדיבידנד ששולם לנתבע מס' 1 ולמיסים ששילם בגינו.

8. בחוות-דעתו ציין המומחה, כי הוא הגיש את הטיוטה לצדדים, תוך בקשה, כי אלו יעבירו התייחסות מטעמם ושאלות הבהרה טרם הגשת חוות-הדעת הסופית. חוות-הדעת הסופית, כפי שהיא מפורטת לעיל הוגשה לאחר קבלת שאלות הבהרה מטעם הצדדים, וביצוע בדיקות ועדכונים לטיוטה הראשונה.

9. בנוסף הוקדש פרק בחוות-הדעת להתייחסותו של המומחה למכתביהם של באי-כוח הצדדים.

בהתייחסו של המומחה למכתבו של בא-כוח הנתבעים, צוין, כי הלה טען, כי מעבר לנתונים בדו"חות הכספיים של נתבעת מס' 2, היו לה התחייבויות חוץ-מאזניות בגין יתרות ימי חופשה שלא נוצלו, וכי התחייבויות אלו מומשו בהמשך, כאשר הפסיקה נתבעת מס' 2 לשמש כזכיינית ונאלצה לפטר את כל עובדיה. המומחה לא מצא לנכון לקבל את הטענה במלואה, אולם עדכן בחוות-דעתו הסופית את ההפרשה בגין טל לונדון, בנו של נתבע מס' 2.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

בנוסף לא מצא המומחה לנכון לקבל את טענת באי-כוח הנתבעים, לפיה הסכומים שהתקבלו מבית-הדפוס "גרופרינט" בשנת 2015 מהווים הכנסה אישית של נתבע מס' 1 בתור בעל-מניות בבית הדפוס, ולפיכך יש לנכות רווחים אלו מן הדו"חות הכספיים.

עוד ובנוסף לא קיבל המומחה את הטענה, לפיה יש להגדיל את שיעור החשיפה של נתבע מס' 1, הואיל והוא לקח על עצמו סיכון אישי עצום. טענת בא-כוח הנתבעים, כי ההוצאה שנרשמה ביום 31 במרץ 2016 בגין "דמי ניהול שנים קודמות", אינה משיכה שביצע נתבע מס' 1 שלא במהלך העסקים הרגיל, אלא מדובר בדמי-ניהול, אף היא לא התקבלה על-ידי המומחה.

טענות נוספות של בא-כוח הנתבעים על שכרו של טל לונדון, בנו של נתבע מס' 1, הוצאות משפטיות, ושכרו של נתבע מס' 1, נדחו אף הם על-ידי המומחה.

המומחה התייחס גם לטענות ב"כ התובעים, וסבר, כי הטענה לפיה המשיכות שביצע נתבע מס' 1 מהוות הקטנת חשיפה של נתבע מס' 1 לנתבעת מס' 2, ולפיכך מאפסות לחלוטין את היקף ההשקעה המשוקללת שלו בחברה, היא עיוות של המציאות. לטעמו של המומחה, נתבע מס' 1 נותר בעל-המניות בחברה והסמכות הראשית בה, ומשכך היה חשוף לסיכונים לא מעטים.

המומחה תיקן את שיעור הריבית בגין הכנסות ריבית שיכולות היו לנבוע לחברה ממשיכות שביצע נתבע מס' 1 מריבית פריים+2% ל- ריבית פריים +2.2%, בשים-לב לריבית הממוצעת ששילמה החברה לאורך השנים על האשראי הבנקאי שלה.

המומחה לא קיבל את טענת ב"כ התובעים, לפיה יש להתייחס לחלוקת הדיבידנדים לאורך השנים כאל הקטנת שיעור השקעתו המשוקללת של נתבע מס' 1, הואיל ולטעמו של המומחה, טענה זו אינה סבירה.

בנוסף, לא מצא המומחה לקבל את טענות ב"כ התובעים לגבי ההתייחסות להוצאות משפטיות לצרכים פרטיים, "שכר עבודה" שלא שייך למקבלי שכר, ואף לא את הטענה, לפיה יש לבצע התאמה בעניין התשלומים ששולמו למשרד עורכי-הדין "מיתר ליקרווניק ושות'" בתחשיב הרווח המתואם.

באשר לתחשיב סכומי החשיפה נטו של נתבע מס' 1 וחישוב מחדש של חלקם של התובעים ברווחי החברה, ציין המומחה, כי לטענת ב"כ התובעים, נתבעת מס' 2 הוקמה על-ידי נתבע מס' 1, תוך שהוא מדיר את התובעים מפירותיה, ובלי שפטר אותם מהשקעתם או מן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 ההתחייבות שנטלו על עצמם עבור נתבעת מס' 2, ומבלי לתגמל אותם על חלקם במקומונים
2 שניהלה החברה, ולפיכך יש להתייחס לשיעור האחזקה המקורי של תובעת מס' 3 – 72%.
3
4 לטענת המומחה, עולה, כי קיימת מחלוקת בין הצדדים לגבי הקרע להקמת החברה
5 והסיבות למבנה בעלותה השונה מן המבנה שהוגדר בהסכם הזכיינות, אולם הדגיש, כי לא
6 התבקש להכריע בסוגיה זו, כי אם לבחון את ההשקעות של כל שותף בחברה ואת הסיכונים
7 שעמדו לפתחו של כל אחד מהם, כפי שעשה בחוות-דעתו.

8
9 התחשיב החלופי, כך לדעתו של המומחה, שהציד בא-כוח התובעים, על-פיו שיעור החשיפה
10 של נתבע מס' 1 הוא שלילי, אינו סביר, ואינו מייצג את מידת חשיפתו של נתבע מס' 1
11 בפועל.

12
13 ביום 12.12.2019 נחקר המומחה בבית המשפט, והוחלט, כי הצדדים יגישו את סיכומיהם.

סיכומי הצדדים

14
15
16
17 10. ביום 29.12.2019 הגישו התובעים את סיכומיהם, ולטענתם, הם זכאים ל-72.16% מרווחי
18 נתבעת מס' 2 בכל שנות פעילותה כמוציאה-לאור של המקומונים מושא התביעה, משמע
19 החל מיום 01.01.2007 ועד 10.02.2018.

20 נטען, כי המומחה הציג בחוות-דעתו ממצאים עובדתיים חלקיים שאסף מתוך המידע
21 החשבונאי שנמסר לו וממידע עסקי כללי ומחקרי נרחב על תחום ההוצאה-לאור בישראל
22 ועל המבנה העסקי-כספי של חברות דומות. המומחה, כך לטענת התובעים, לא שמר על
23 עקביות ואיזון, לא קיים כלשונן את החלטות בית המשפט, ולא אסף נתונים מלאים על
24 הכנסות והוצאות נתבעת מס' 2, כמו-כן, אליבא דתובעים, המומחה לא שיקלל במסקנותיו
25 את חלקם של התובעים בזיכיון שהתקבל מכל בו החדשה, והותיר חללים עובדתיים בחוות-
26 דעתו, הואיל ולא הצליח לגבות ראיות נוספות מן הנתבעים.

27
28 עוד נטען, כי המומחה התעלם מקביעת בית המשפט בפסק-הדין החלקי, ולפיה חלקם של
29 התובעים ברווחי המקומונים מגיע להם מכוח הסכם הזכיינות. קביעת המומחה בסעיף
30 מס' 57 לחוות-דעתו, לפיה לו היו מיישמים הצדדים את הסכם הזכיינות, הרי ש-72.2%
31 בקבוצת "נער החדשה" היה של התובעים, כך נטען, משלימה את החוסר הראיתי שעליו
32 הצביע בית המשפט בשני פסקי-הדין החלקיים.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

עוד ובנוסף נטען, כי התייחסותו של המומחה, לפיה המקומונים הוקמו על-ידי נתבע מס' 1, שגוייה, מתעלמת מהוראות פסק-הדין החלקי, ומן העובדה, כי נתבע מס' 1 החזיר את המקומונים לניהולם של התובעים בפברואר 2018, ואף ויתר על זכויותיו בכל בו החדשה.

לטענת התובעים, המומחה חישב את שיעור זכאותם של התובעים ברווחי נתבעת מס' 2 רק על-פי שיעור החשיפה של כל אחד מן הצדדים, והתעלם מחלקם של הצדדים בזכויות לניהול המקומונים, הסכומים ששילמו לקוחות הנתבעת מס' 2, המשיכות שביצע נתבע מס' 1 כרווחים ודמי-ניהול, ואת המשיכות שמשך נתבע מס' 1 לחשבון עסקיו האחרים.

נטען, כי המומחה שגה הן עת קבע, כי לתובעים לא היה כל סיכון הואיל ונתבע מס' 1 הקים את החברה, והן בקביעה לפיה מאזן הסיכונים בין הצדדים הוא המכשיר המתאים לקביעת שיעורי הזכאות ברווחים. עדותו של המומחה בבית המשפט, כך אליבא דתובעים, הייתה לא עקבית, בסוגיה זו, לרבות בכל הנוגע לכך שלקח בחשבון בחוות-דעתו רק את חשיפת הצדדים ביום תחילת פעילותה של נתבעת מס' 2.

עוד נטען, כי הי על המומחה להביא בחשבון את ממצאיו, לפיהם משיכותיו הכספיות של נתבע מס' 1 גרמו לכך שיתוגמל היטב. המומחה, כך נטען, אישר בחקירתו את טענת התובעים, לפיה היה עליו לקחת בחשבון בחוות-הדעת את תרומת הנפח הכספי של עסקי המקומונים שקיבלו הצדדים יחד, על-פי חלקם בכל בו החדשה, לחישוב שעשה לגבי חלקיהם של הצדדים ברווחי נתבעת מס' 2.

עוד ובנוסף נטען, כי למרות פערים בין חוות-דעת המומחה לבין חוות-הדעת של המומחה מטעמם, ברי, כי חוות-דעתו של המומחה תומכת בחוות-הדעת של המומחה מטעמם, הן מבחינת ההיקף הכמותי של רווחי נתבעת מס' 2, הן מבחינת ההנמקה העיונית, והן מבחינת התוצאה הכמותית.

אליבא דתובעים בית המשפט מינה את המומחה מטעמו הואיל ובשל סירובם של הנתבעים לגלות מידע למומחה מטעמם, לא יכול היה המומחה מטעמם לדעת את המידע לאשורו. דא עקא, כך לטענת התובעים המומחה סירב לגבות עדויות ולאסוף מסמכים, חרף ציפיית בית המשפט שהעניק למומחה את מלוא הסמכויות לעשות כן.

לטענת התובעים, הגם שהמומחה הדגיש, כי שכר העבודה, ששולם למנהלי נתבעת מס' 2 היה גבוה באופן ניכר מן השכר ששולם בחברות, אשר אליהן השווה המומחה את נתבעת

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

מס' 2 בחוות-דעתו, הוא דחה את טענות התובעים, כי הסיבה לכך נטועה בעובדה, כי נתבע מס' 1 נהג לרשום כעובדים בנתבעת מס' 2 גם עובדים שלא עבדו בפועל שם.

עוד טענו התובעים, כי אין לקבל את הטענה, לפיה הדו"חות הכספיים של נתבעת מס' 2 אושרו על-ידי רשויות המסים, הואיל ומתוך 10 שנות הפעילות שנסקרו, רק 3 בוקרו ולגבי אחת הוכפל המס.

עוד נטען, כי המומחה טעה טעות אריתמטית בעמוד מס' 55 לחוות-דעתו, שמסתכמת ב- 1,131 אלף ₪, אולם לא נחקר על טעותו החשבונית על-מנת לא להביכו.

עוד ובנוסף נטען, כי המומחה שגה גם בקביעת סכומי ההוצאות שרשמה נתבעת מס' 2 ולמעשה מהוות משיכות פרטיות, לרבות, הוצאות האש"ל, שלגביהן לא טרח המומחה לבדוק הוצאות נוספות בסך מיליוני שקלים, הואיל והמומחה לא ביצע חקירה יסודית, והסתפק בזקיפת רווח נוסף. יש להעדיף את חוות-דעתו של המומחה מטעמם, כך אליבא דתובעים, הואיל וממצאיו מתבססים על ניסיון של מפקח מס, ולפיכך יש להוסיף לרווחי נתבעת מס' 2 בגין סוגיה זו 3.07 מיליון ₪.

כמו-כן, כך לטענת התובעים, יש להוסיף 377 אלף ₪ לסך הרווח המתואם של נתבעת מס' 2 בנוגע לחבות נתבעת מס' 2 לעובדיה בקשר לפדיון חופשה שנעשה בשנת 2018. בעוד המומחה, כך נטען, חישב את הריבית על הסכומים שמשך תובע מס' 1 על-פי ריבית הפריים, המומחה מטעמם חישב את הריבית על-פי הדין.

עוד נטען, כי המומחה לא כלל בחישוביו את הדיבידנד שמשך תובע מס' 1 והותיר את העניין להחלטת בית המשפט, ללא נימוק, ואף קבע, כי כל שקל שמשך נתבע מס' 1 ייחשב לטובת התובעים כשקל וחצי, הואיל והחברה שילמה מס בנוסף לסכום ששילמה לנתבע מס' 1.

לטענת התובעים על הסכום של 8,105 אלף ₪, אותם רבע המומחה כרווחי נתבעת מס' 2, יש להוסיף 1,132 אלף ₪ בגין טעותו של המומחה לעניין הפחתת דמי-הניהול, שמשך נתבע מס' 1, 377 אלף ₪ לעניין פדיון החופשה, את הסכומים שהותיר המומחה לשיקול-הדעת של בית המשפט: דיבידנד בסך 1,950 אלף ₪, תשלומים למשרד מיתר בסך 555 אלף ₪, וכן את משיכות נתבע מס' 1 שהוסו כאש"ל, ונסיעות לחו"ל, מהם התעלם המומחה, בסך 3,070 אלף ₪.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

משמע, כך אליבא דתובעים, בתוספת 50% בגין המסים שהושטו על נתבעת מס' 2, סך-
הכול 22,783.5 אלף ₪, אשר מתוכם 71.16%, שמהווים את החלק של התובעים, ובסך-
הכול 16,312.986 אלף ₪.

לממצאי המומחה, כך אליבא דתובעים, יש להוסיף שכ"ט עו"ד בסך 324,824 ₪, מלוא
שכרו של נתבע מס' 1 ובנו, טל לונדון, בסך 5,637 אלף ₪, ושכר עבודה ששולם לאותם
אנשים שלא היו עובדי נתבעת מס' 2 בסך 5,662 אלף ₪, בתוספת המס ששילמה נתבעת
מס' 2, כך שרווחי נתבעת מס' 2 הראויים לחלוקה לתובעים הם 40,219,236 ₪, והסכום לו
זכאים התובעים הוא 28,796,973, אשר מהווים 71.16% מן הרווחים. עוד ובנוסף סבורים
התובעים, כי יש לחייב את הנתבעים מס' 1-2 לשלם ריבית והצמדה כדין מיום 01.01.2007
ועד למועד מתן פסק-הדין, וכן את הוצאות ההליך כולו, לרבות בקשות הביניים,
הסיכומים, האגרה ושכ"ט עו"ד.

11. מנגד, טענו הנתבעים, במסגרת הסיכומים שהגישו ביום 29.01.2020, כי חוות-דעתו של
המומחה חשפה את התנהלותם הפסולה של התובעים ושל המומחה מטעמם, שעה שעולים
מחוות-הדעת פורים משמעותיים בין מסקנות המומחה לבין מסקנות התובעים והמומחה
מטעמם. לרבות בכל הנוגע לרווחי החברה, שיעור הזכאות של התובעים ברווחי החברה,
הסכום אותו העמידו התובעים לחברה, ההמחאות המעותדות. חוות-דעת המומחה, כך
לטענת הנתבעים, מהווה מעין "תעודת הכשר" לדו"חות הכספיים של נתבעת מס' 2.

לטענת התובעים, הדיון בתביעה נחלק לשלושה שלבים: בראשון נקבע, כי התובעים זכאים
לחלק מרווחיה של נתבעת מס' 2, בשני הגישו התובעים חוות-דעת רק לעניין רווחיה של
נתבעת מס' 2 אולם לא התייחסו כלל לשאלת חלקם ברווחים אלו. בשלב השלישי, כך
לטענת הנתבעים, מינה בית המשפט מומחה, אולם אין בחוות-הדעת כדי להוכיח, את שלא
הצליחו התובעים להוכיח בשלבים הראשון והשני, ולפיכך יש לדחות את תביעתם.

נטען, כי אין בכוחו של צד שלישי, לרבות מומחה לקבוע עבור שותפים מהם יחסי החלוקה
הראויים ביניהם, וכי כלל אין מדובר בסוגיה של מומחיות. לא זו בלבד, כך נטען, שחלוקת
סיכונים אינה עניין למומחיות, אלא שהיא אף אינה עניין להכרעות שיפוטיות. לטענת
הנתבעים, הגשת חוות-דעת אינה קיצור-דרך לחובה להוכיח את התביעה, ואינה פוטרת את
התובעים מן החובה להוכיח את כל רכיבי תביעתם. בענייננו, כך אליבא דנתבעים, התובעים
לא עמדו בנטל הוכחת שיעור חלקם ברווחי נתבעת מס' 2, ולמעש זנחו את הצורך להוכיח
את הרכיב הזה בתביעה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

קביעת המומחה בחוות-דעתו בעניין כימות הסיכון של כל אחד מן הצדדים בפעילות החברה, אינה חלק מתביעת התובעים בכתב-התביעה. קרי, כך לטענת הנתבעים, המומחה לא כימת את שוויה של עילת התביעה הנטענת, כי אם את שוויה של עילת תביעה אחרת, שלא נטענה על-ידי התובעים. לפיכך, הדגישו הנתבעים, כי על בית המשפט לדחות את התביעה, הואיל והוא אינו רשאי לפסוק בעילה שלא נטענה.

עוד הודגש, כי לא ברור כיצד במסגרת הליך זה מבקשים התובעים לקבל שיעור גבוה יותר של הרווחים מזה שהם עצמם טענו שהסכימו לו, וכי בניגוד לטענת התובעים, המומחה קבע, כי האחזקות בחברת כלבו החדשה כלל אינן רלוונטיות לצורך שיעור הזכאות של הצדדים ברווחי החברה.

לחלופין נטען, כי ככל שבית המשפט יסבור, כי ניתן להסתמך על חוות-דעתו של המומחה לצורך חלוקת הרווחים בין הצדדים, אזי יש לערוך בחוות-הדעת מספר תיקונים. לא היה מקום, כך אליבא דנתבעים, כי המומחה ייחס לערבויות הבלתי-מוגבלות בסכום שנתן נתבע מס' 1 להבטחת כל חובות החברה, רק 50%, וכי בחוות-הדעת לא ניתן נימוק המצדיק קיצוץ כה דרמטי בחישוב הסיכון האמור.

הנתבעים הדגישו, כי כעולה מחוות-הדעת של המומחה, סכום החובות הפתוחים של הלקוחות הגיע לכ-8,400 אלף ₪, ולו נתבעת מס' 2 לא הייתה מצליחה לגבות סכום זה, החשיפה האישית של נתבע מס' 1 הייתה עלולה להגיע לכמה מיליוני ₪. לפיכך, ובשים-לב לעובדה, כי השכר שמשך נתבע מס' 1 היה נמוך מן השכר הנורמטיבי, ברי, כי יש לתקן את שיעור הערבויות שנתן נתבע מס' 1 מ-50% ל-100%, ואזי יהא זכאי נתבע מס' 1 ל-87.4% מרווחי החברה.

עוד נטען, כי טענות התובעים בעניין הוצאותיה של נתבעת מס' 2 מהווים הרחבת חזית אסורה. בנוגע לשכרו של נתבע מס' 2, נטען, כי יש לחלק רכיב זה לשניים: הראשון מתייחס לעלות שכרו הנורמטיבי של נתבע מס' 1, אשר מהווה לטענת הנתבעים, קביעה שהיא בתחום מומחיותו של המומחה.

הרכיב השני, לטענת הנתבעים, היא דעתו של המומחה, לפיה נתבע מס' 1 עבד בנתבעת מס' 2 רק היקף משרה של 70% היא עובדתית במהותה, ואינה מצויה בתחום מומחיותו של המומחה, כי אם בסמכותו הבלעדית של בית המשפט. זאת ועוד, כך נטען, המומחה עצמו

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 אישר בעדותו, כי מדובר בהנחה בלבד, ולא בממצא עובדתי. לפיכך, סבורים הנתבעים, כי
2 אין בית המשפט רשאי לאמץ את ההנחה העובדתית האמורה, מבלי שהונחה תשתית
3 ראייתית נאותה, ואין לתקן את רווחי החברה בשל הפחתת המשרה.

4
5 הנתבעים הדגישו, כי טענת התובעים, לפיה המומחה טעה שעה שלא הפחית משכרו
6 הנורמטיבי של נתבע מס' 1 30% בגין חלקיות המשרה, אינה נכונה, וכי הנתון המופיע
7 בחוות-הדעת הוא לאחר הפחתה זו. הטענה לפיה בחרו התובעים, כך אליבא דנתבעים, שלא
8 לחקור את המומחה בעניין על-מנת לא להביכו אינה אמינה.

9
10 עוד נטען, כי גם באשר לשכרו של טל לונדון, לא היה המומחה מוסמך לקבוע ממצאים
11 עובדתיים, אלא רק לקבוע את שכרו הנורמטיבי, ולפיכך לא רשאי בית המשפט לאמץ
12 הנחות עובדתיות לא מוכחות.

13
14 עוד ובנוסף נטען, כי בדו"חות הכספיים של נתבעת מס' 2 נרשמו זיכויים והחזרים
15 שהתקבלו מבית-הדפוס "גרופרינט", שבו הדפיסה החברה את עיתוניה. זיכויים אלה,
16 אליבא דנתבעים, מהווים רווחים לבעלי-המניות של "גרופרינט", שנתבע מס' 1 הוא אחד
17 מהם, ואינם מהווים חלק מרווחיה של החברה, ולפיכך אין לקחת בחשבון את ההכנסות
18 הללו במסגרת הכנסות ורווחי החברה, וזאת גם בשים-לב לדברי תובע מס' 1 בעצמו.

19
20 הנתבעים הדגישו, כי ככל שבית המשפט יפסוק, כי התובעים זכאים לדיבידנד, ויורה לנתבע
21 מס' 1 לחלוק עימם חלק מן הדיבידנדים, הרי שיש להורות בנוסף, כי יש להפחית מכל סכום
22 שייפסק מס דיבידנד שכבר שולם על-ידי נתבע מס' 1 בגין אותו סכום.

23
24 עוד הודגש, כי חוות-הדעת של המומחה מטעמם של התובעים בלתי-סבירה באופן קיצוני,
25 וכי הואיל והתובעים הסכימו למינוי של המומחה מטעם בית המשפט, לא ניתן לקבל את
26 חוות-הדעת מטעמם כראייה. עוד ובנוסף הודגש, כי הן המומחה, והן התובעים קיבלו
27 לידיהם את כל המידע מן הנתבעים.

28
29 לטענת הנתבעים, כאמור כבר לעיל, יש לדחות את התביעה, וכן לפסוק הוצאות משפט
30 ושכ"ט עו"ד לטובתם, גם במקרה שבית המשפט יאמץ את חוות-דעת המומחה. משמעות
31 אימוץ חוות-הדעת, כך אליבא דנתבעים, היא דחייה של כ-95% מסכום התביעה, ולפיכך
32 אין כל הגיון, כי הנתבעים יחויבו בתשלום הוצאות. לטענת הנתבעים, אין כל סיבה, כי הם

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 ישיבו לתובעים יותר מ-5% מאגרת המשפט ששילמו, הואיל והתובעים בחרו בטקטיקה
2 חסרת תום-לב של ניפוח סכום התביעה.

3
4 לסיכום עותרים הנתבעים, כי בית המשפט ידחה את התביעה, לחלופין יאמץ את חוות-
5 דעת המומחה בכפוף לתיקונים שפורטו לעיל, ולחלופי חלופין יאמץ את חוות-דעתו של
6 המומחה ככתבה וכלשונה, ויתעלם מטענות התובעים נגד חוות-דעת זו.

דיון והכרעה

8
9
10 12. לאחר שנתתי דעתי לחוות-דעת המומחה, לתשובותיו לשאלות ההבהרה של הצדדים,
11 לעדותו בפניי, לטענות באי-כוחם של הצדדים, ולכלל התשתית הראייתית שהונחה בפניי,
12 מסקנתי היא, כי דין התביעה להתקבל חלקית, באופן שייקבע, כי שיעור חלקם של
13 התובעים ברווחיה של נתבעת מס' 2 הוא 22%, משמע 1,751 אלף ₪.

14
15 13. ההכרעה בענייננו נטועה בשאלה האם יש לאמץ את מסקנות חוות-דעת המומחה אם לאו,
16 עת מן העבר האחד טוענים התובעים חד-משמעית, כי התשובה לשאלה זו שלילית, ומן
17 העבר השני סבורים הנתבעים, כי יש לדחות את התביעה, אולם מסכימים לחלופי חלופין
18 לאמץ את חוות-דעתו של המומחה ככתבה וכלשונה.

19
20 14. כאמור כבר לעיל, וכפי שפירטתי בפסקאות 5-1, הוריתי על מינוי מומחה בהחלטתי מיום
21 10.03.2019, בשים-לב לכך שחוות-דעתם של המומחים מטעמים של הצדדים נערכו על-
22 בסיס מידע חסר (פסקה 25 להחלטה), ונוכח העובדה, ש"עניינו הרואות כי חוות הדעת של
23 שני הצדדים רצופות אי דיוקים מהותיים ואני מתקשה להסתמך עליהן בבואי לשום את
24 שיעור הרווחים המגיע לתובעים ולהעריך את שיעור רווחי החברה" (פסקה 27 להחלטה).

25
26 לפיכך, איני מקבל את טענת התובעים, לפיה מונה המומחה מסיבות אחרות, גם ולרבות
27 בשל סירובם של הנתבעים לגלות למומחה מטעמים של התובעים מידע, ואף אין בידי לקבל
28 את הטענה, כי חוות-דעתו של המומחה תומכת בממצאיו של המומחה מטעם התובעים-
29 נהפוך הוא.

30
31 על השוני בין חוות-הדעת השונות עמד המומחה, ואפנה לדבריו, בעמ' 205 לפרוט', שו' 5-
32 : 28

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1
2 "כל מומחה, וקראתי את חוות הדעת של שני המומחים, ששניהם מוכרים לי
3 אישית ואני מכבד כל אחד מהם, וגם אני, כמומחה, כל אחד יוצק לתוך חוות דעתו
4 את המומחיות והתחום ממנו הוא בא. ד"ר מופקדי הוא מומחה למימון, רו"ח
5 חמצני הוא מומחה למיסוי, ואני בעוונותיי הרבים גם רואה חשבון וגם מעריך
6 שווי, וגם מכיר קצת את עולם החשבונאות והעסקים הפרטיים. למה ההקדמה
7 הארוכה הזו – חוות דעת של רו"ח חמצני נטועה חזק בעולם המסים, קרי – ואני
8 לא מתכוון להסביר כיצד הגיע למספרים אליהם הגיע כי הוא הסביר מצוין – הוא
9 מכיר שיטות מאוד מקובלות בתחום המסים, האם ההוצאה היא עסקית, פרטית,
10 והצורך במתן אסמכתאות לכל הוצאה, בעוד שאני, כמעריך שווי, בודק את
11 הרציונל הכלכלי והעסקי של הפעילות, יוצא מתוך נקודת מוצא של הדו"חות
12 הכספיים, ומנסה להגיע לרווח מייצג כלכלי אמיתי של הפעילות. אני לא בדקתי
13 אסמכתאות, לא בדקתי על קוצו של יוד האם הוצאה הייתה מוכרת לצורך מס או
14 לא. זה לא ענייני. זה לא תמיד רלוונטי לכל סוגיה שהתבקשתי. כן עברתי, בגלל
15 שאני מכיר את אופן התנהלותן של חברות פרטיות, והבלבול שלפעמים נוצר בין
16 הממד האישי-פרטי לעסקי, עברתי על ההוצאות האישיות המשמעותיות
17 ונטרלתי דברים שמקורם במישור הפרטי ולא במישור העסקי. אותו הדבר
18 התקנון שביצעתי על שכר המנכ"ל, שגם הוא מגיע מהעולם הכלכלי ולא מעולם
19 המיסוי, משום שבעולם המיסויים לכאורה אין שום בעיה עם השכר של מר
20 לונדון משום ששולם עליו מס נכויים וזהו, אבל כמעריך שווי, אני לוקח את
21 השכר הסביר והראוי בלי קשר האם הוא חוקי ועומד בכללי המס, ומשום כך יש
22 פערים בין שתי חוות הדעת של המומחים של שני הצדדים, וגם יש פערים בין
23 חוות דעת המומחים לבין חוות דעתי. אני משרת את בית המשפט ואני חושב
24 שהדרך הנכונה להעריך את הרווחים בשנים הנדונות זו השיטה שלי, השיטה
25 שדבקה בעיקר ובהיגיון הכלכלי של ההכנסות וההוצאות, ולא השאלה האם
26 ההוצאה הספציפית הייתה מוכרת בדו"חות המס מול פקיד השומה, כן או לא.
27 מכאן הפערים בין שתי חוות הדעת. נתבקשתי לענות על חמצני, אבל אותו נימוק
28 נכון לעניין חוות דעתו של ד"ר מופקדי, שגם הוא מומחה בתחומי. אני נקטתי
29 בשיטה שהיא שיטתי". (ההדגשה אינה במקור).

30
31 15. כעת משהגיע רגע ההכרעה, טוענים התובעים, כי המומחה התעלם מקביעות בית המשפט,
32 לפיהן חלקם של התובעים ברווחי המקומונים מגיע להם מכוח הסכם הזכיינות, ולפיכך גם

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

אליבא דחוות-דעת המומחה, זכויות התובעים באמצעות קבוצת "נער החדשה" היו 72.2%.
אלא מאי? בפסקאות 14-15 להחלטה מיום 10.03.2019 קבעתי כהאי לישנא:

"אומנם לא עלה בידי מי מהצדדים להוכיח כי נכרת הסכם מחייב שקבע את תנאי הפעלת המקומונים ואופן חלוקת הרווחים. עם זאת לאור תוכנו של הסכם הזכיינות שאינו שנוי במחלוקת, ההודעה מיום 31.10.2006 אותה מסרו התובעים ולונדון שאישרה את הפעלת הסכם הזכיינות, מצאתי לקבוע כי התובעים זכאים לרווחים מעסקי הזכיינות במקומונים שלונדון מנהל כעת באמצעות עומר תקשורת מקומית.

פסק הדין החלקי מותיר אומנם את ההכרעה בדבר שיעור חלקם של התובעים ברווחים למועד מאוחר יותר. יחד עם זאת נקבע כי בקשת התובעים לפסוק להם סעד כספי על פי 72.16% מעומר תקשורת מקומית, נדחתה, מאחר ולא עלה בידם להוכיח זכאותם זו, אף לא להסביר בכתב או בעל-פה הכיצד הגיעו לשיעור זה".

ובהמשך, בפסקה 12 להחלטתי מיום 25.03.2019 קבעתי כך:

"כמו כן יעמוד המומחה על שיעור ההשקעות של כל שותף בחברה – בדגש על מר ניר עובד, מר רון נגרי ומר שלמה לונדון, הסיכונים שעמדו לפתחו של כל אחד מהצדדים, וגובה האחזקות והון המניות של כל אחד מהצדדים בכל בו החדשה ובנער החדשה. לאחר בחינה זו ישקלל המומחה את כלל הנתונים יחדיו בראי הנתונים המקובלים בשוק ההוצאה-לאור ויגזור את אחוזי הרווח המגיעים לשיטתו לתובעים".

וכך עשה המומחה, ר' עדותו מיום 12.12.2019, עמ' 196 לפרוט', שר' 4-7:

"אני רוצה לתקן, זו לא בעלות זו זכאות לרווחים בהתבסס על מידת ההשקעה של כל אחד מהצדדים. לא התבקשתי להעריך את שווייה של החברה ביום מסוים, אם הייתי מתבקש הייתי עושה. למיטב הבנתי, תקנו אותי, אם כן, התבקשתי להעריך את זכאותו של כל אחד מהצדדים לרווחים בהתבסס על כמה כל צד השקיע בין אם בכסף ובין אם בשווה כסף כגון ערבות אישית".

בהמשך העדות, עמ' 213-214 הסביר המומחה סוגיה זו ברחל בתך הקטנה:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1
2 "אני לא מפרש את הסכם הזכיינות אלא את הסיטואציה כפי שאני מבין אותה
3 כרגע. מר לונדון שילם דמי זיכיון, הביא את מומחיותו לשולחן, הצד התובע הביא
4 את הפעילות רבת השנים, לרבות קשרי הלקוחות, המוניטין והפעילות השוטפת,
5 והם הסכימו להתחלק ברווחים השוטפים, להבנתי, בהתאם לשיעור ההשקעה
6 שהשקיע כל אחד מהצדדים במנותק מדמי הזיכיון. אין בזה כדי להעיד האם מר
7 לונדון שילם או שהוא זכאי לקבל אחוזים מהחברה שהוא קיבל, לרבות שוויה
8 ביום הכניסה שלו. לכל המישור הזה לא התייחסתי כלל. האם הפורמט של צד
9 א' שיועד לנהל, שמשלם דמי זיכיון ומקבל עסק עובד מצד ב', שניהל אותו במשך
10 שנים והוא הבעלים שלו, והם מתחלקים ברווחים השוטפים של הפעילות
11 המשותפת, האם זה פורמט מקובל? התשובה היא כן. זה לא אומר שהוא זכאי
12 לקבל אחוזי בעלות בעסק שהשתתף איתו בפעילות" (ההדגשה אינה במקור).
13
14
15

16 16. בסיכומיהם טענו התובעים טענות, חישובי חישובים, וסכמו סכומים, אשר מתכנסים לכדי
17 מסקנה אחת לשיטתם, ולפיה יש לאמץ את חוות-דעת המומחה ואת חוות-דעת המומחה
18 מטעמם גם יחד, כעיר שחברה לה יחדיו.

19 קריאה מעמיקה של הסיכומים מעלה, כי הלכה-למעשה מבקשים התובעים לדחות את
20 חוות-דעת המומחה וממצאיה, ותחתיהן לאמץ את חוות-דעתו של המומחה מטעמם, וזאת
21 אין בידי לעשות, גם בשים-לב לעובדה, כי התובעים כלל לא התנגדו למינוי מומחה מטעם
22 בית המשפט.
23

24 17. פסיקה עקבית וארוכת-שנים של בית המשפט העליון קובעת, כי ככלל, יאמץ בית המשפט
25 את ממצאיו ומסקנותיו של מומחה אשר מונה על-ידו על-מנת לספק נתונים מקצועיים
26 הנחוצים לצורך הכרעה.
27

28 אפנה לדברים שנאמרו ב-ע"א 293/88 חברת יצחק ניימן להשכרה נ' מונטי רבי,
29 31.12.1988 :
30

31 "משממנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית המשפט
32 נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ ממצאיו
33 של המומחה אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת. אכן עד

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 מומחה כמוהו ככל עד - שקילת אמינותו מסורה לבית משפט ואין בעובדת היותו
2 מומחה כדי להגביל שקול דעתו של בית המשפט. אך כאמור לא ייטה בית
3 המשפט לסטות מחוות דעתו של המומחה בהעדר נימוקים כבדי משקל
4 שיניעוהו לעשות כן".

5
6 וכן ב- ע"א 3056/99 רועי שטרן נ' המרכז הרפואי על-שם חיים שיבא, פ"ד נו(2) 936:

7
8 אין ממש אף בטענה כאילו בהחלטה לסמוך את ידיו על חוות-דעתו של פרופ'
9 פיזר אצל בית-המשפט את סמכות ההכרעה בתביעה למומחה מטעמו. זה
10 האחרון אמור להעמיד לרשות בית-המשפט את הידע, הנתונים והעובדות בתחום
11 שבו נדרשת מומחיות על-מנת לסייע לבית-המשפט בגיבושה של המסקנה
12 המשפטית הנכונה. המומחים כולם, אלה מטעמים של בעלי-הדין וזה מטעם
13 בית-המשפט, לא התיימרו להציע מסקנות משפטיות, אלא עובדות והערכות, כל
14 אחד מנקודת מבטו, כאשר לבית-המשפט נותרה שמורה הסמכות להחליט את
15 מי מבין חוות-הדעת להעדיף, אם בכלל. כך או כך, למתדיינים שמורה הזכות
16 לנסות לקעקע את אמינותו של המומחה מטעם בית-המשפט, אולם משלא
17 השכילו לעשות זאת בערכאה הראשונה, תקשה מלאכתם שבעתיים בערכאת
18 הערעור (ע"א 558/96 חברת שיכון עובדים בע"מ נ' רוזנטל [1], בעמ' 571; ע"א
19 167/59 שמעון רוחוביץ, "אגד" (א.ש.ד.). אגודה שיתופית לתחבורה בע"מ נ'
20 שורץ [2], בעמ' 1234). ובאשר לענייננו, במצב זה שבו לא נתערערה חוות-דעתו
21 של המומחה מטעם בית-המשפט, אין פסול בכך שבית-המשפט יהא נוטה
22 לאמצה, אדרבה:....."

23 הגם שלצד הכלל האמור, קיימים יוצאים מן הכלל, בהם קיימת סיבה בולטת לעין לסטות
24 מחוות-דעת המומחה, או שאחד מן הצדדים הצליח לערער את מסקנות חוות-הדעת, לא
25 מצאתי, כי המקרה בענייננו נמנה על אחד מן המקרים יוצאי-הדופן הללו.

26 ממצאי המומחה ומסקנותיו נטועים היטב בתשתית הראייתית, כפי שזו הונחה הן בפניי,
27 והן בפני המומחה, וסבורני, כי אף לא אחד מן הצדדים הצליח לערער, וודאי שלא לסתור
28 ממצאים ומסקנות אלו, לא בשאלות ההבהרה שנשלחו למומחה טרם הגשת חוות-דעתו
29 הסופית, לא בעדותו בבית המשפט, ואף לא בסיכומים, ואפרט.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

18. אין בידי לקבל את טענות התובעים, כי המומחה הציג בחוות-דעתו ממצאים עובדתיים חלקיים שאסף מתוך המידע החשבונאי, ונמנע מלאסוף נתונים מלאים על הכנסות והוצאות נתבעת מס' 3.

המומחה ציין במפורש בעמוד מס' 2 לחוות-דעתו, כי לצורך חוות-הדעת הסתמך על דיוק, שלמות ועדכניות המידע שהתקבל לידיו, הואיל ולא הייתה לו כל סיבה להניח שהנתונים האמורים אינם מדויקים, שלמים או הוגנים.

לצד זאת הדגיש המומחה, כי הוא בחן את סבירות המידע, וכי חוות-דעת כלכלית אינה מדע מדויק, וכי היא אמורה לשקף בצורה סבירה והוגנת מצב דברים נכון בזמן מסוים על-בסיס נתונים ידועים, הנחות-יסוד שנקבעו, ותחזיות שנאמדו.

בנוסף אפנה לדבריו של המומחה בעדותו מיום 12.12.2019, עמ' 192 לפרוט', שו' 26-36, ובהמשך עמ' 193 לפרוט', שו' 1-7:

"אני אסביר, לגבי ההערה הכללית, כדי שבית המשפט ישמע את עמדתי, כשאני מקבל דוח כספי או כל נתון מהצדדים, והמינוי שלי הוא כרואה חשבון, מעריך שווי, אני לא חוקר, אני לא ביקורת חקירתית, וזה לא תפקידי ולא מומחיותי לעשות ביקורת שנייה על ביקורת הדו"חות שבוצעה על ידי רואה החשבון על פי כללי החשבונאות, אני חייב לצאת מנקודת הגינה מסוימת שהחומרים הם אוטנטיים אחרת אני צריך לחקור ולעשות הכל מהתחלה לרבות הנהלת חשבונות. זאת אומרת מכלל הנתונים שמוצגים לי אני רואה אותם כסבירים, לא בדקתי את האמינות והשלמות שלהם, לא עשיתי בקורת ולא הנהלת חשבונות. מה כן עשיתי, כרואה חשבון על ידי בית המשפט וככלכלן, אני מעביר את החומרים שקבלתי תחת מסננת הסבירות והמומחיות שלי כרואה חשבון איש עסקים כלכלן ולפעמים אני לא מקבל את מה שהוצג משום שזה לא עבר את המסננת הזאת, זה לא אומר שבדקתי את שלמות 100% הנתונים, 100% הכרססות, וזה שלא קבלתי זה רק אומר שאני הפעלתי שיקול דעת לגבי החומר שקבלתי, מתי אני מקבל אותו כמומחה? למרות שכתוב בדוח הכספי אני יוצא מנקודת הנחה שמה שכתוב הוא נכון וסביר ומדויק. לגבי שאלתך לגבי התגמול, אני לא מתקן את מה שכתוב בדוח הכספי, כי מה שכתוב שם בטח בחברה פרטית הצדדים סוברים להחליט מה שרוצים לגבי מידת התגמול גובהו ואופיו, אני מפעיל את הסבירות האם השכר הוגן וסביר למקובל בשוק. מה שכתוב אני לא אומר ששגוי, אבל אני כמעריך שווי אומר שלמרות שמה שכתוב השכר הראוי הוא אחר מהדוח

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 הכספי. לכן זו לא טעות של הדוח הכספי אלא הערכת מומחה. למיטב הבנתי
2 לשם כך מינה אותי בית המשפט". (ההדגשות אינן במקור).

ובהמשך, שו' 10-14:

6 "העובדה שאני בודק מדגמית מה שמעניין לצורך חוות דעתי אין בה כדי להטיל
7 דופי בכל החומרים, אחרת אני צריך לבדוק הכל כולל חומרי הגלם ששימשו את
8 הנהלת החשבונות והדוח הכספי וחוות הדעת, זה לא עובד כך. הנחת היסוד
9 שהדוח הכספי הואיל ונחתם על ידי רואה חשבון עומד בכללי החשבונאות וגם
10 הם לא מחייבים שכל הנתונים מלאים כי גם הוא עורך ביקורת בטכניקות של
11 דגימה". (ההדגשות אינן במקור).

13 סבורני, כי טענה לפיה, אל לו למומחה להסתמך על כרטסות ודו"חות, אשר מצויים אצל
14 רואה-החשבון, שחלקן אף קיבל גושפנקה של רשויות המס, אינה סבירה. ב-עמ"ש 23249-
15 09-19 ק. נ' ק. (19.10.2020), המשלתי מצב זה למומחה מתחום הפסיכולוגיה שבדק קטין,
16 ואינו יכול להסתמך על נתונים עובדתיים שמצויים בתסקיר של עובדת-סוציאלית לסדרי
17 דין.

18 זאת ועוד, ברי, כי אי-הסתמכות על כרטסות ודו"חות של רואה-חשבון תגרור עימה עבודת
19 נמלים של מאות שעות ועלויות גבוהות, באופן שיצא שכרם של הצדדים בהפסדם.

21 סבורני, כי אם ניתן להסתמך על דו"חות של רואה-חשבון בהליכים פליליים, מקל וחומר
22 שניתן לעשות כן אף בענייננו, שעה שנטל השכנוע במשפט האזרחי הוא בהטיית מאזן
23 ההסתברויות בלבד, ולא מעל לספק סביר, וזאת אף בשים-לב לביקורות מטעם רשויות
24 המס שנערכו לנתבעת מס' 2.

25 אפנה לדבריו של פרופ' ד. ביין "הגדלת הדק בין אחריות אזרחית ופלילית בתחום המס:
26 נורמות אנטי- תכנוניות, פרשנות, טעות והסתמכות על דעת מומחה " מיסים כג',
27 פברואר 2009, א-19.

29 "שלושה פסקי דין מרכזיים של בית המשפט העליון, שעסקו בסוגייה של
30 הסתמכות על חוות-דעת מומחה כמקנה הגנה בפני אחריות פלילית, זכו להדים
31 תקשורתיים רבים. כוונתי לפסקי הדין בעניין הורוביץ (פרומדיקו [53,] תנובה
32 [54,] [וטגר] 55, שכולם עסקו בשאלה, מהם התנאים והנסיבות שבהם תתקבל

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

טענת הנישום הנאשם בפלילים, כי מאחר שהסתמך על חוות-דעת מומחה, שהכשירה את פעולותיו ומחדליו - אין הוא נושא באחריות פלילית. נתחיל בתנאים הנדרשים מכוח פסקי הדין האמורים, שאינם במחלוקת. ראשית, צריך להיות ברור, "שה טעות" שנגרמה מכוח ההסתמכות על חוות-הדעת היתה טעות כנה. קיום של חשד בדבר נכונות האמור בחוות-הדעת כמוהו כידיעה [56] שזהו מצב הדברים, וממילא - מקום בו קיימת ידיעה, נשללת הטעות. שנית, וגם כאן מדובר למעשה ברכיב של כנות הטעות: תנאי לטענת טעות המתבססת על הסתמכות על חוות-דעת מומחה הוא, שלמומחה סופקו כל העובדות הרלוונטיות בלי להעלים או לסלף דבר [57]. במידה שלעובדות מסוימות יש חשיבות מיוחדת, יש להדגישן ולא להבליען בבלייל של נתונים. שלישית, האדם שחוות-דעתו מתבקשת צריך להיות מומחה בתחום שלגביו מתבקשת חוות-הדעת [58] [לפחות כאשר מדובר בתחום בו נדרש ידע ומומחיות שאינם מצויים בידי עורך-דין או רואה-חשבון ממוצע]. (ההדגשות אינן במקור).

זאת ועוד, עולה מן העדות של המומחה, כי הבדיקה המדגמית אותה הוא ערך אף היא נטועה בדין ובשכל הישר, וכי בחינה זו נערכה בהתאם לשיקול-הדעת של המומחה, בשים-לב להתוויות אותן קיבל במועד המינוי.

19. אין בידי לקבל את טענות התובעים, לפיהן סירב המומחה להתייחס לנתונים שעלו מחוות-דעתו לגבי רישום עובדים בנתבעת מס' 2, בשעה שכלל לא עבדו שם. המומחה נחקר על כך, והתובעים לא הצליחו לערער את חוות-דעתו, שלא לומר לא לסתור אותה. דעתו בסוגיה זו גם היא עולה בקנה-אחד עם ההיגיון והשכל-הישר.

אפנה לעדותו של המומחה, עמ' 194-195 לפרוט':

"האחד אכן רמת השכר כפי שמופיעה בדוח הכספי של החברה שיעור השכר מתוך מחזור ההכנסות הינו גבוה, אני לא זוכר בכמה אחוזים, גבוה מהממוצע המקובל בשוק, זאת עובדה. שתיים, אין לי יסוד להניח שנרשמו הוצאות בדוח הכספי בגין עובדים שלא היו ולא נבראו, אין לי יסוד כזה, משום שאם היו כאלה הם לא היו צריכים להופיע בדוח הכספי מלכתחילה, ואם הופיעו, אני מניח, שאם נכללו רואי החשבון בתהליך הביקורת הלך בדק שיש עובדים כאלה ואם אין עובדים כאלה אז יש לכך טענה אחרת לגמרי להנהלת החברה שרושמת הוצאות פיקטיביות. לגבי אותם עובדים ששם משפחתם בא לרמז שיכול להיות שיש

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

לגביהם תשלום שהוא אינה בהכרח כתוצאה ממחיר השוק שלהם, קרי משפחת
לונדון עליהם ערכתי בדיקה קפדנית לגבי הסבירות שלהם".

ובהמשך, עמ' 195 לפרוט', שו' 9-6:

"יש לך טענה כזאת היא צריכה לבוא לרואה החשבון המבקר של החברה. אני לא
עשיתי ביקורת כזאת אני יצאתי מתוך הדוח הכספי. זה לא אפשרי, אלא אם כן
החברה עובדת "בשחור" קרי, מנהלת מערכת כפולה של תזרים מזומנים ומערכת
הנהלת חשבונות ואם זה המצב כל חוות הדעת היא מיותרת ולכן זה לא אפשרי".

20. טענותיהם של התובעים בכל הנוגע למשיכות שביצע נתבע מס' 1 קיבלו מענה בהתייחסותו
של המומחה לשאלות ההבהרה שנשלחו אליו, כפי שאלו פורטו בפסקה 9 לעיל. שם נכתב,
כי "נקודת מבט כזו הינה עיוות של המציאות", ולא מצאתי, שהתובעים הצליחו לסתור
מסקנה זו בהליך שבפניי.

21. כאמור כבר לעיל, אני דוחה את הנתונים שהציגו התובעים בסיכומיהם, הואיל ונתונים
אלה נסמכים על חוות-דעתו של המומחה מטעמם. על הטעמים בעטיים מבכר אני את
חוות-דעתו של המומחה שמונה על-ידי בית המשפט עמדתי בהרחבה לעיל, ודומה, מן
התשתית הראייתית שהונחה בפניי, כי אין לנתונים הכספיים שהובאו על-ידי התובעים על
מה לסמוך.

כך לדוגמה טענו התובעים בסעיף מס' 34 לסיכומיהם, כי המומחה שגה שגיאה אריתמטית
בסך של 1,131 ₪ בקביעת שכרו של נתבע מס' 1, וכי המומחה לא נחקר אודות טעות זו
"כדי שלא להביכו, אבל הטעות ברורה על פניה".

מבדיקת הנתונים עולה, כי ההפחתה אותה ביצע המומחה בסך של 5,543 ₪ אלף ₪ טומנת
בחובה כבר את חלקיות משרתו של נתבע מס' 1, וזאת בשים-לב להתאמות שביצע
המומחה, אשר מפורטת בטבלה שבעמוד 44 לחוות-דעתו, ואידך זיל גמור.

22. התובעים מזה והנתבעים מזה טענו נגד מסקנותיו של המומחה בכל הנוגע לחישוב חלקם
של הצדדים ברווחים שצברה נתבעת מס' 2, וזאת בשים-לב לתחשיבי ההשקעה של כל צד,
ומידת חשיפתם של הצדדים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

סבורני, כי ממצאיו של המומחה כפי שהם עולים הן מחוות-דעתו, כפי שזו פורטה בהרחבה בפסקה 7 לעיל, הן מן ההתייחסות של המומחה לשאלות ההבהרה שנשלחו אליו, והן מעדותו בבית המשפט, נטועים היטב בתשתית הראייתית שהונחה בפניו, ובכללים החשבונאיים שפירט המומחה.

אפנה לעדותו של המומחה, עמ' 197 לפרוט', שו' 3-20:

"מבחינתי, אני מזכיר לבית המשפט ולצדדים אני גם מעריך שווי. כלומר אם בית המשפט היה מבקש ממני להעריך את שוויה של החברה בבוקר כניסת הצדדים לאותה פעילות משותפת הייתי עושה את זה, אילו הצדדים היו חותמים על הסכם מיסדים להקמת חברה וקובעים מהו אחוז המניות של כל אחד מהם לא היה זגוק לפרשנותי, אלו היו מחליטים על פי משא ומתן מה כל אחד מביא לשולחן לא צריך פרשנותי, למה היה צריך את פרשנותי משום שכל הדברים האלה לא בוצעו ואני נתבקשתי להעריך את מידת זכאותו של כל אחד מהצדדים מרווחי הפעילות המשותפת מבלי להתייחס בכלל לשווי אם היה בבוקר ההקמה או לא היה וכל אחד מה הוא כן הביא, וזו התזה שלי. צד אחד הביא מיליון ₪ השקעה בחברה, הצד האחר שהופקד כמנהל קיבל תמורת עבודתו שכר ובמסגרת כובעו כבעל מניות הוא הביא נכס אחר שנקרא ערבות אישית, שני הנכסים האלה הם הקובעים לטעמי באופן כלכלי את הזכאות לרווחים בשוטף בהעדר כל הסכמה אחרת. אני מבחין בין הצדדים ומה כל אחד הביא לשולחן, הצד האחד זה התובעים הביאו 1 מיליון ₪ במזומן לא היו מעורבים, בטח לא באותה מידה בניהול כמו לונדון והם סיכנו את מלוא כספם שהיו יכולים לרדת לטימיון. הצד האחר לא הביא מיליון שקל, הוא הביא נכס בעל ערך נחות ממנו שנקרא חתימה על ערבות אישית, כלומר היה ויתממשו הסיכונים של העסק אז הוא ערב באופן אישי לחובותיו של העסק, זו השקעה נחותה מאשר הבאה של כסף מזומן, אני אוסיף שמר לונדון לא ק שהביא נכס פחות היה לו יתרון של ידע כי הוא ניהל את החברה, היה לו סיכוי לנהל את החברה בגלל הידע, לכן שקללתי את ההשקעה של מר לונדון לחברה וההשקעה שהביאו התובעים לחברה, וכך הגעתי לחלוקה הראויה מבחינתי לזכויות בין הצדדים לאורך השנים". (ההדגשה אינה במקור).

ובהמשך, עמ' 200 לפרוט', שו' 1-5:

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 "אבל הסיכון של מי שהלווה מיליון שקל ולא חתום ערבות אישית הוא מקסימום
2 מיליון שקל, החתימה של מי שחתום ערבות אישית יכולה להיות מקסימום
3 החשיפה, יכולה להיות יותר ממיליון שקל. הדבר המצחיק לגבי העתיד זה
4 שאנחנו לא יודעים מה יקרה, שני הצדדים מכירים את העסק וחושבים שהוא
5 יניב דיבידנדים. אני לא חותם דבר בערבות אישית אם אני לא חייב, מבחינתי זה
6 השקעה בחצי מהמשקל של המיליון שקל. אני לא מסתובב ברחוב וחותם ערבות
7 אישית לעסקים."

8
9 ובהמשך, עמ' 201 לפרוט', שו' 24-32:

10
11 "בנקודת לקיחת ההתחייבות של שני הצדדים, קרי ביצוע ההשקעה של
12 התובעים של מיליון שקל, ומועד החתימה על הערבותה אישית של הנתבעים,
13 שניהם, שני הצדדים אלא אם כן הם חסרי היגיון כלכלי, לקחו בחשבון שהעסק
14 יחזיר להם את השקעתם, וכשהם עשו את זה הם הסתמכו על ההיכרות שלהם
15 עם העסק, המוניטין ויכולת הניהול של העסק ועל העובדה שיש ממסרים בקופה
16 לחובות לקוחות ביום לקיחת ההתחייבות וזו לקיחת הסיכון באותו יום. הדבר
17 היחיד שראוי לקחת זה הפער בין לקיחת השקעה במזומן לבין לקיחת סיכון
18 שהיא חתימה על ערבות אישית אם קרות אירוע מסוים. מזומן זה לקיחת סיכון
19 מקסימלי כיוון שהכסף הזה היה יכול להתאדות באוויר, ולקיחת הסיכון של
20 חותם הערבות תלויה בהרבה מאוד גורמים שבחלקם יש לו השפעה עליהם, לכן
21 ההשקעה של מר לונדון כומתה בחצי מהמשקל של השקעה במזומן".

22
23 וכן בעמ' 202 לפרוט', שו' 9-13:

24
25 "מה מקסימום החשיפה שלקח חותם הערבות? מקסימום החשיפה הוא מלוא
26 ההתחייבויות שהוא צריך לפרוע, מדובר בתרחיש קיצון שבו הלקוחות לא ישלמו
27 והשיקים לא ייפרעו, זה מאה אחוז מהחשיפה. אגב, מה החשיפה שאתה לא
28 תקבל את המיליון שלך חזרה? מקסימום החשיפה כשאתה השקעת מיליון שקל,
29 זה בדיוק אותו תרחיש, זה מקסימום שהלקוחות לא י שלמו והלקוחות לא יפרעו,
30 אתה סיכנת כסף מזומן והוא בחתימה, אתה מוגבל במיליון שקל והוא לא מוגבל
31 בכלל".

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני :

עיננו הרואות, כי המומחה נותר איתן בדעתו, כי תחשיב ההשקעה המשוקלל של כל צד
בחברה נקבע גם בשים-לב לסיכון של התובעים עת השקיעו מיליון ₪ במזומן בנתבעת מס'
2, ובסיכון של נתבע מס' 1 עת חתם ערבות אישית על חובותיה של נתבעת מס' 2, ודומני,
כי ממצאיו ומסקנותיו נשענים על אדנים יציבים בהחלט.

23. אני דוחה את טענות הנתבעים, לפיהן התובעים לא הוכיחו את חלקם הנטען ברווחי
החברה, ואפנה לפסק-דיני החלקי מיום 31.05.2016, ולתקציר פסק-הדין החלקי בפסקה 3
לעיל.

גם דינן של טענות הנתבעים, לפיהן חלוקת סיכונים ורווחים אינה עניין למומחיות אלא
למשא-ומתן בין הצדדים, וכי המומחה לא כימת את שווי תביעתם של התובעים אלא את
שוויה של עילת תביעה אחרת, להידחות.

ראשית, ברי, כי משא-ומתן בין צדדים ניצים, והגעה להסכמים והסדרים עדיפה מהכרעה
שיפוטית, דא עקא, המציאות הנכוחה היא, שהצדדים שבפניי לא הצליחו לעשות כן, ולפיכך
נדרשת הכרעה שיפוטית, שבענייננו נסמכת על חוות-דעת המומחה.

שנית, כפי שפירטתי בפסקאות 5-6 לעיל, עם מינוי המומחה, הוענקו לו סמכויות נרחבות,
לצד סוגיות ספציפיות, אליהן ביקשתי התייחסות. חוות-דעתו של המומחה נטועה
בהתוויות אלו, ואין בחוות-הדעת, ולו בדוחק, חריגה מן הסמכויות האמורות.

24. אין בידי לקבל את טענות הנתבעים בדבר סמכויותיו של המומחה בנוגע לשכרו של נתבע
מס' 1, לרבות אודות היקף משרתו. שתי הקביעות, הן בנוגע לעלות שכרו הנורמטיבי, והן
לגבי היקף משרתו, הן בבחינת "כלים-שלובים" הכרחיים, שבלעדיהן איין.

אדגיש, כי דברים אלה יפים אף לטענותיהם של הנתבעים לגבי מסקנות המומחה בנוגע
לשכרו של טל לונדון, בנו של נתבע מס' 1.

אפנה לעדותו של המומחה, עמ' 208 לפרוט', שו' 8-22 :

**"הדרך שבה השוויתי את המשיכות בפועל לשכר הראוי היא דרך שנשענת על
סקר השוואתי. חלק מהמידע הוא מידע שידוע לי באופן אישי מתוך חברות שהן**

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1 חברות בתחומים קרובים או דומים. חלק מהבנצ'מארק שמפורט בהרחבה נשען
2 על מידע ציבורי שפתוח לכולם. הסיבה שאני עושה את זה, זה כדי שאפשר יהיה
3 לתקוף את חוות הדעת וכדי שאוכל להגן עליה כמיטב יכולתי. בסוף, השכר בפועל
4 של קבוצת ההשוואה, שוקלל ב-70%. הנחתי שמר לונדון עבד ב-70% משרה.
5 אמרתי מה היה שכרם של אותם מנכ"לים, באותן חברות ציבוריות אחרי
6 השקלולים וההפחתות, אילו גם הם היו עובדים 70%. הממוצע של אותה קבוצת
7 השוואה הוא לטעמי השכר הראוי והשוויתי את המשיכות בפועל של מר לונדון
8 לשכר הזה. אילו לא היה עובד 70%, טבלת ההשוואה הייתה מראה סכומים
9 גבוהים יותר. בצורה תחשיבית, היו לוקחים את המספר ומחלקים ב-0.7,
10 ומגיעים לסכום שהוא גבוה ב-30% מלמטה. אז הדלתא או תת המשיכה של מר
11 לונדון הייתה גבוהה יותר. זו תשובתי לשאלה התיאורטית של עו"ד טסלר, והיא
12 תיאורטית משום שאני חושב שהיקף המשרה שלו הוא 70%. התבקשתי מה היה
13 צריך להיות אילו בית המשפט היה מכריע על 100% - זה מה שהיה צריך לעשות,
14 לקחת את הטבלה המופיעה בעמ' 44 ובמקום 895 שמופיע, צריך לעשות את
15 המספר הזה, כאילו 70%, ולמצוא את ה-100%, שזה כמובן סכום גבוה יותר,
16 כלומר 1,300,000-1,400,000."

17
18 25. טענותיהם של הנתבעים בדבר זיכויים שהתקבלו מבית-הדפוס "גרופרינט" והחזרי פחת
19 נייר, קיבלו מענה מפורט בתשובות המומחה לשאלות ההבהרה שנשלחו אליו, ועולה מן
20 ההתייחסות האמורה, כי על אף שהטענה נבדקה היטב על-ידי המומחה, הוא לא מצא
21 לקבלה, ומשכך אף טענה זו נדחת.

22
23 26. על-יסוד כל האמור לעיל, אני מאמץ את חוות-דעתו של המומחה, וקובע, כי חלקם של
24 תובעים מס' 1-2 ברווחי נתבעת מס' 2 הוא 22%, קרי, 1,751 אלף ₪.

25
26 27. עוד ובנוסף, סבורני, כי בשים-לב לכך שדיבידנד מחולק לבעל-מניות בחברה המחלקת
27 ונוכח האמור בפסק-דיני החלקי מיום 31.05.2016, אין התובעים זכאים לחלק מן
28 הדיבידנדים ששולמו לנתבע מס' 1, ואינני מורה על תיקון חלוקה זו.

29
30 28. אני מחייב את הנתבעים יחד וכל אחד לחוד, בתשלום שכ"ט עו"ד בסכום כולל של 25,000
31 ש"ח (כולל מע"מ), וכן בהחזר של 6% מן האגרות ששילמו התובעים בהליכים שבענייננו.

32
33 כמו-כן אני מורה לנתבעים יחד ולכל אחד מהם לחוד להשיב לתובעים את מלוא הסכומים
34 ששולמו למומחה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 52051-12-13 עובד ואח' נ' לונדון ואח'

תיק חיצוני:

1

2

3

4

ניתן היום, ה' אדר תשפ"א, 17 פברואר 2021, בהעדר הצדדים.

סארי גיון, שופט

5

6